

Societat

L'estat de la pandèmia

Aquest any hi haurà epidèmia de grip?

Es comencen a veure infeccions escombrades per la covid; no se sap si seran gaires

XAVI JURIO

Per ampliar la vacunació contra la grip l'any passat es van utilitzar espais fora dels centres de primària, com aquest local cívic de Barcelona

MARTA RICART
Barcelona

L'hivern passat no hi va haver epidèmia de grip, només pocs casos en tot el món, cosa que els metges no recorden que tingui precedents. La pandèmia de covid va escombrar la grip i altres virus respiratoris, i la incògnita és si aquest any passarà el mateix. Els epidemiòlegs i els viròlegs veuen possibles tots dos escenaris, però aquestes últimes setmanes hi comença a haver infeccions respiratòries més enllà de la covid.

La secretària de Salut Pública de Catalunya, Carmen Cabezas, va dir la setmana passada, quan animava a vacunar-se contra la covid qui encara no s'hagi vacunat, que es comencen a detectar virus respiratoris usals en aquesta època de l'any.

El Centre Europeu per a la Prevenció i el Control de Malalties (ECDC) ha assenyalat que les últimes setmanes diversos països del continent han comunicat un nombre creixent de casos de grip (del tipus AH3N2 sobretot), i que "és possible" una

epidèmia entre els mesos de desembre i gener, malgrat que és difícil de predir.

"Fa un mes hauria dit que no s'havia d'esperar una epidèmia de grip, com va passar l'any passat. A l'hivern de l'hemisferi sud tampoc no n'hi ha hagut. Pe-

rò es comencen a veure infeccions respiratòries, com per rinovirus (causant de refredats), que fa un any no es veien. Això fa pensar que aquesta tardor i hivern sí que circularà la grip. El que no es pot saber és si tant per provocar una epidèmia poc o

molt intensa", indica Magda Campins, cap d'epidemiologia de l'hospital Vall d'Hebron de Barcelona.

Explica que al seu centre ja han seqüenciat un parell de mostres de grip dels tipus A i B i des dels centres d'atenció primària de l'àrea els han informat d'infeccions per altres virus usals en aquesta època de l'any. Altres metges també han advertit que comencen a veure infeccions més enllà de la covid.

Des de l'hospital Mount Sinai de Nova York, el microbiòleg Adolfo García Sastre, que dirigeix en aquest centre l'Institut de Salut Global i Patògens Emergents, apunta que també ja han seqüenciat algunes mostres de virus gripals, i veu possible que la grip circuli com un any qualsevol. Però, igualment, pot ser que n'hi hagi poca, com l'hivern passat, diu. Creu que de-

Dubtes sobre l'efectivitat de la injecció

■ La vacuna gripal inclou les soques de virus que més circulen mig any abans (a l'hivern de l'altre hemisferi) i, com que amb la covid gairebé no hi ha hagut grip, es qüestiona com serà d'eficax l'immunogen. Adolfo García Sastre veu legítim el dubte, però recorda que els virus de grip varien i circulen uns anys sí i d'altres no. Hi ha hagut anys

de vacuna poc eficaç, perquè no incloïa la varietat de virus que més es va acabar propant (es fa amb les tres o quatre més comunes dels últims anys). L'ECDC ha assenyalat que la vacuna contra el virus AH3N2 que s'ha vist últimament ha estat poc efectiva altres vegades en les persones grans. García Sastre, que investiga una vacuna contra

la covid, indica que no es pot saber quina efectivitat tindrà la vacuna gripal (que immunitza només uns vuit mesos), però afirma que sempre oferirà més protecció que no posar-se-la. La covid canviarà les vacunes gripals. Es treballa en injeccions que combinin covid i grip i en vacunes d'ARNm com les creades contra el coronavirus.

pendrà en part (no només d'això) de si el SARS-CoV-2 circula menys i de si s'eliminen les mesures per contenir-lo, com estan fent molts països, incloent-hi Espanya.

Si gairebé no hi ha hagut grip ni altres infeccions respiratòries l'últim any i mig, s'atribueix, sobretot, a les prevencions per evitar la covid, com l'ús de la mascareta. Malgrat que molts especialistes al·ludeixen, a més a més, a la biologia dels virus, que no solen fer epidèmies coincidents, no se sap exactament per què.

Si s'eliminen les restriccions, es transmetran amb més facilitat el coronavirus i altres virus respiratoris. Podria tant repuntar l'epidèmia de covid (més on hi hagi poca població vacunada) com haver-hi epidèmia de grip. I, si hi ha casos de grip i de covid, malgrat que les epidèmies no siguin intenses, creixerà el risc de saturació dels centres sanitaris, assenyala García Sastre.

Aquest viròleg veu poc probable que se superposin les dues epidèmies, però això podria allargar més mesos la pressió sanitària. Explica que els virus poden no interferir entre ells, imposar-se un a l'altre o facilitar l'un la infecció de l'altre. "Si t'infectes de grip, crec que la resposta immune pot protegir-te una mica més d'una posterior infecció de covid -indica-. No queda clar que sigui igual al revés, perquè s'ha vist que la grip produeix més interferència que la covid". L'interferència (unes proteïnes) és la reacció més incipient a una infecció, abans de generar anticossos.

Antoni Trilla, cap d'epidemiologia de l'hospital Clínic de Barcelona, afegeix un altre factor de què també ha advertit l'ECDC: si circulen els virus gripals, poden causar una epidèmia més greu perquè, com que no van circular l'any passat, podem haver perdut immunitat davant seu. "És impossible saber-ho -reconeix

L'objectiu: vacunar un 75% dels més grans de 64 anys

La campanya serà aquest mes i coincidirà amb la de covid

Vacunació contra la grip fa un any al Tarraco Arena, l'antiga plaça de toros de Tarragona

La bronquiolitis infantil sí que s'espera

■ La primera epidèmia de la tardor, més enllà dels refredats, sol ser la del virus sincitial respiratori (VSR), que causa bronquiolitis, sobretot entre els més petits de dos anys, i satura consultes i hospitals pediàtrics (els nens tenen dificultat per respirar perquè s'inflamen i omplen de mucositat les vies respiratòries). Fa un any no hi va haver epidèmia, que sol començar al novembre, però sorprenentment hi va haver bastants casos a finals de juny, explica Carles Luaces, cap d'urgències de l'hospital Sant Joan de Déu d'Esplugues (en aquest centre hi va haver uns 45 casos setmanals, però en plena epidèmia aquest nombre es compta en dos dies). Durant l'hivern de l'hemisferi sud hi ha hagut casos de bronquiolitis i al nord ja se n'ha vist algun. Luaces diu que encara és aviat per a l'epidèmia, però veu probable que n'hi hagi i que sigui com altres anys. No hi ha vacuna contra el VSR, però s'administren anticossos als nadons prematurs o amb algunes patologies. De covid n'hi ha pocs casos greus entre els nens, i la grip omple consultes de primària i urgències (per la febre alta) però no sol disparar els ingressos. Des de l'inici del curs escolar també es veuen broncoespasmes (crisi d'asma).

Als epidemiòlegs els amoïna que no es consideri necessària la vacuna gripal i que no es vigili aquest virus

García Sastre-, però la grip varia molt; hem estat exposats a diferents soques repetidament (fins i tot sense haver-la contret); hauríem de tenir una mica d'immunitat".

Encara s'han vist massa pocs virus per saber quina soca infectarà més. I el viròleg explica que, de tota manera, tampoc no se sap bé perquè uns anys circulen unes soques i d'altres no, ni perquè de vegades l'epidèmia no és gaire intensa i d'altres sí. No sempre s'explica per l'efectivitat de la vacuna d'aquell any.

En tot cas, hi ha vacunes contra la covid i la grip, i són dels pocs recursos que s'han mostrat eficaços, assenyala tant García Sastre com Trilla i Campins. Demanen que es posi la injecció contra la grip tota la població amb salut delicada (com la gent més gran) i més exposada al virus (com el personal sanitari i sociosanitari).

Campins tem que la campanya de vacunació d'aquest any no aconseguirà la gran cobertura del 2020. Creu que moltes persones poden pensar que, si s'han vacunat contra la covid, no cal que es vacuin contra la grip. "Seria un gran error -alerta-. Cal buscar la doble immunització per reduir en la mesura possible contagis i infeccions greus per un virus i l'altre".

Trilla subratlla així mateix la necessitat que aquest any funcioni al 100% el sistema de vigilància epidemiològica de la grip (a més del control del coronavirus) per saber a què ens hem d'atènyer i poder-nos anticipar en la mesura possible a una epidèmia.●

CELESTE LÓPEZ
Madrid

Al juny el Ministeri de Sanitat va donar a les comunitats autònomes les directrius a seguir per a la vacunació de la grip, una campanya que comença aquest mes i que genera una "extraordinària incertesa", ja que no se sap com evolucionarà aquesta tardor i hivern el virus després d'un període, el del 2020-2021, en què la grip va desaparèixer davant la covid, com es reconeix al ministeri que dirigeix Carolina Darias.

Per aquesta campanya gripal, i a causa de l'efecte sinèrgic (interacció de dos o més medicaments) observat entre el virus de la grip i el SARS-CoV-2, que multiplica per dos el risc de mort en cas de coinfecció, es posa un èmfasi especial a augmentar les cobertures de vacunació davant la grip, sobretot entre el personal sanitari i sociosanitari i les persones grans, preferentment a partir dels 65 anys i d'altres de qualsevol edat que presentin condicions de risc.

L'objectiu, assenyala Sanitat, és protegir les persones més vulnerables davant la grip per disminuir tant com sigui possible la incidència que pugui tenir en aquests grups diana i contribuir a reduir l'impacte sobre la pressió assistencial.

Així, els objectius per a la temporada 2021-2022 són assolir o superar unes cobertures de vacunació d'un 75% en les persones més grans, preferentment a partir de 64 anys, i

entre el personal sanitari i sociosanitari, així com superar un 60% en les embarassades i les persones amb condicions de risc (immunosupressió, obesitat...). Aquests objectius, assenyala des de Sanitat, estan d'acord amb els establerts per l'Organització Mundial de la Salut i la Comissió Europea.

L'última temporada gripal va

ser la primera que va coincidir, tota, amb la pandèmia, i va ser anòmla per la dràstica reducció de casos. Altres virus respiratoris també van mostrar un comportament anòml.

No se sap què passarà aquesta tardor i hivern, però el que sí que sembla clar és que coincidirà la vacunació de la grip amb la dosi de reforç (tercera dosi) contra la covid als més grans de 64 anys. En aquest moment Sanitat estudia si s'administren les dues vacunes en el mateix acte o si es posen amb una setmana de diferència, seguint el principi de precaució. Amb set dies de diferència es pot advertir quina vacuna provoca en el pacient efectes adversos, si és que n'hi ha. Sanitat i les comunitats encara estudien què s'ha de fer.

Una de les novetats de la campanya de la grip d'aquest any ha arribat amb l'Associació Espanyola de Pediatria (AEP), que recomana per primera vegada la vacunació antigripal dels nadons d'entre 6 i 59 mesos (5 anys). El comitè assessor de vacunes de l'AEP justifica aquesta recomanació en què "l'absència dels estímuls immunològics per la falta d'exposició als virus gripals la temporada passada podria suposar un comportament diferent i un augment de la incidència de l'epidèmia estacional de grip els pròxims mesos".

Les recomanacions també inclouen els grups de risc a partir de 5 anys i adolescents amb malalties o determinades situacions que suposin un risc augmentat de complicacions per la grip.●

Doble punxada no implica més efectes adversos

■ Als EUA s'ha provat d'administrar el mateix dia la vacuna contra la covid i la grip (una a cada braç) i no es van veure problemes de seguretat (més efectes adversos) ni d'efectivitat. Alemanya o la Gran Bretanya preveuen posar-les juntes. Ja s'ha fet amb altres vacunes, però mai amb les noves d'ARNm, com les de Pfizer i Moderna. Un estudi de la Universitat de Bristol (Gran Bretanya) donat a conèixer la setmana passada per Reuters hi va observar efectes adversos entre lleus i moderats, com quan es posen separades, després d'administrar alhora a 679 voluntaris la vacuna de la covid (de Pfizer o d'AstraZeneca) i una de grip (en van utilitzar tres).